

Kliinikumi Leht

Siseleht nr 273, mai 2024

kliinikum.ee/leht

Dr Kaja Julge

Foto: Tartu Ülikooli Kliinikum

Kliinikumi preemia pälvis dr Kaja Julge

Tartu Ülikooli Kliinikumi preemia laureaat on dr Kaja Julge, kelle elutööks on olnud allergoloogia arendamine nii Tartu Ülikooli Kliinikumis kui Eestis tervikuna.

Kliinikumi preemia komisjoni esimehe, Tartu Ülikooli Kliinikumi ravijuhi dr Liis Salumäe sõnul tõstis komisjon esile Kliinikumi lastekliiniku laste ja noorukite allergiahaiguste keskuses töötava dr Kaja Julge osas tema panust nii laste allergoloogiasesse kui ka noorte arstide väljaõppesse. „Aastast 1996 Kliinikumis laste allergoloogina töötav dr Julge on tuntud ja tunnustatud patsientide poolt nii kodu- kui välismaal. Lisaks sellele on ta olnud suureks toeks oma nõuannetega kolleegidele,“ tutvustas dr Salumäe.

Kaja Julge lõpetas Tartu Ülikooli arstiteaduskonna 1981. aastal, mille järel 1995. aastal aspirantuuri ja doktorantuuri Tar-

tu Ülikoolis ja Linköpingi Ülikoolis, lisaks 2003. aastal järel doktorantuuri Linköpingi Ülikoolis ja Karolinska Instituudis. Alates 1983. aastast hakkas ta arstitudengitele pediaatriat õpetama, tehes seda siiani pühendumusega. Pärast ülikooli lõpetamist asus ta 1996. aastal tööle lastearsti ja allergoloogina ning on jätkanud seda tööd tänaseni Tartu Ülikooli Kliinikumis.

Laste allergiahaigused on olnud ja on siiani dr Julge erialaseks kireks. Dr Julge eestvedamisel loodi lastekliinikusse allergia teadusliku uurimise labor, mis hiljem liideti ühendlaboriga – selle tulemusel on Kliinikumis täna kasutusel kaasaegne allergia-alane laboridiagnostika. Ta oli ka esimene

allergoloog, kes töi Eestisse ja Kliinikumi aparatuuri lämmastikoksiidi fraktsiooni määramiseks väljahingatavast õhust, millega saab hinnata allergilise astma raskust ja ravile alluvust.

Dr Julge teadustöö tulemusena on olemas palju tsiteeritud artiklid n-ö headest ja halbade mikroorganismidest allergia kujunemisel. Hiljem on ta uurinud, millist rolli mängib keskkond immuunvastuste kujunemisel ja allergiahaiguste avaldumisel. Ta on avaldanud 125 teaduspublikatsiooni, olles üks enim tsiteeritud autoreid Tartu Ülikooli Kliinikumis.

ALGUS LK 1

Kaja Julge on vedanud väsimatult nii arstide kui patsientide teadlikkuse tõstmist allergiahaiguste teemal. Et parandada ja suurendada patsientide heaolu ja teadlikust allergiahaigustest, on ta panustanud aastaid Eesti Allergialiidu töösse, olles viimased aastad selle organisatsiooni juht. Lisaks on ta Euroopa Allergoloogia ja Kliinilise Immunoloogia Akadeemia liige, Eesti Immunoloogide ja Allergoloogide Seltsi liige ning on erinevatel aastatel kuulunud nii Eesti Lastearstide Seltsi juhtkonda kui ka teistesse erialastesse organisatsioonidesse.

Kliinikumi preemia anti tänavu välja kahekümne kuandat korda ning selle üleandmine toimus 24. mail Kliinikumi arvamuselõunal.

KLIINIKUMI LEHT

KOMMENTAAR

DR KAJA JULGE

Teade Kliinikumi preemia laureaadiks tunnustamisest tabas mind kui välg selgest taevast. Esimese hooga isegi kahtlustasin, et tegemist on petukirjaga. Nüüd on olnud päris mitu päeva aega mõtiskleda, miks just minule selline tunnustus osaks langes? Nii mõnelegi küsimusele olen leidnud vastuse Auras basseinis rahulikult ujudes, nii ka seekord.

Stiilselt ja kiiresti ma ujuda ei oska, seega ei ole tipppegija. Ma ei ole avaldanud sadu teadusartikleid, ei ole olnud tippjuht, päästnud tuhandeid elusid, töötanud kriisikolletes. Samas armastan mitmekülgust, vaheldust ja seepärast on minu tegemistes võrdset tähtsust olnud haigete ravimine,

teadusuuringud, tudengite õpetamine, allergiaalaste teadmiste levitamine nii kirjasõnas kui esinedes väga erinevale kuulajaskonnale. Erinevatel eluetappidel on tähelepanu olnud ühele või teisele tegemisele suurem või väiksem, kuid olen toimetanud nii hästi kui suudan ja samas tegemisi nautinud. Ikka lootuses, et sellest on nii abivajajatele kui abistajatele kasu.

Julgen öelda, et olen õnnelik inimene, sest mul on õnnestunud töö- ja pereelu tasakaalus hoida - endiselt tulen rõõmuga kliinikusse ja lähen rõõmuga koju. Olen väga tänulik oma kallitele kolleegidele, sõpradele, kellaga saan jagada rõõmuhetki ja mõnikord ka mu-remõtteid ning muidugi oma võrratule perele!

Dr Sander Pajusalu ja prof Katrin Õunap pälvisid Neinar Seli stipendiumid

Tartu Kultuurkapitali juurde on Neinar Seli poolt asutatud meditsiinivaldkonna alakapital, mille eesmärk on innustada Tartu Ülikooli Kliinikumi töötajaid teadustöö tegemisel ja publitseerimisel.

Stipendiume antakse välja kahes kategoorias: viimase kalendriaasta ja viimase viie aasta jooksul enim teadusartikleid publitseerinud autorile. Komisjon tugineb otsuse langetamisel Kliinikumi meditsiiniinfo keskuse artiklite analüüsile, arvestades artikleid, kus autor on märkinud oma töökohaks Tartu Ülikooli Kliinikumi.

Stipendium viimasel viiel aastal enim teadusartikleid publitseerinud autorile antakse välja mitte sagedamini kui kord viie aasta jooksul ning selle suuruseks on 4000 eurot. Ajavahemiku 2019–2023 aastate arvestuses pälvis stipendiumi geneetika ja personaalmeditsiini kliiniku juht dr Sander Pajusalu.

Teise stipendiumi, mis antakse välja viimase kalendriaasta ehk 2023. aasta teaduspublikatsioonide eest, pälvis harvikaiguste kompetentsikeskuse juht ja eestvedaja prof Katrini Õunap. Viimase kalendriaasta teaduspublikatsioonide stipendiumi suurus on 2000 eurot.

KOMMENTAAR

DR SANDER PAJUSALU

Meditsiinigeneetikuna on tulnud vahel päris pikalt selgitada inimestele, et meditsiinigeneetika on ikka primaarselt tavapärase arstlik eriala ja meie kliiniline ja laboratoorne osakond osutavad siiski tervishoiuteenuseid, mida patsiendid vajavad, mitte ei ole meie töö eesmärgiks vaid teaduse tegemine. Neinar Seli nimelist teadustöö preemiat vastu võttes hindan siiski väga oma eriala potentsiaali teadustöök.

Just tehnoloogia areng on võimaldanud ka uute meetodikate kliinilisse töösse rakendamist teaduslikult uurida ning nii käivadki teadus ja kliiniline töö käsikäes üksteist toetades ja võimestades. Vähiravis kasutatakse ütleme, et parim ravi on tihtipeale kliinilises uuringus osalemine, sama võib öelda ka meditsiinigeneetika kohta. Ilma meditsiinigeneetika alase teadustööta oleksid paljud Eesti patsiendid ilma diagnoosita ning sellest tuleneva õige jälgimise ja ravita. Usun, et meie eriala

näide kliinilise töö ja teaduse lõimimisest üheks tervikuks on just see, mis ühes ülikoolihaiglas normaalsuseks peakski olema. Hea on elada ja töötada ka riigis, kus tervishoiu rahastajadki on valmis uusi innovaatilisi lahendusi tervishoiuteenustena rahastama. Nii mõõdukas tänavu jaanuaris juba 10 aastat ajast, kui eksoomi sekveneerimine lapsega algusega pärilike haiguste diagnostikaks lisati toonase Haigekassa tervishoiuteenuste loetelusse. Hiljem lisandusid paljud paneelsekve-

Dr Sander Pajusalu

Foto: Andres Tennus

neerimised nii pärilike kui ka somaatiliste kasvaja haiguste diagnostikasse. Kliinikumi andmekogud on viimase kümnendi jooksul rikastunud geenianalüüsi osas juba väga arvestatavatesse suurustesse, kohati on meil meditsiinilisteks otsusteks vajalikke sekveneerimisandmeid Eesti populatsiooni kohta kordades rohkem kui Eesti Geenivaramul. Meie oluliseks eeliseks on, et kõik meie andmed on toodetud akrediteeritud meditsiinilaboris. Üha rohkem on ka riigi tasandil meie andmekogu märgatud ning hetkel käivad arutelud, kuidas selliseid primaarselt tervishoiu jaoks toodetud andmekogu-

On tähelepanuväärne, et Neinar Seli preemia on pälvinud nii minu juhendaja kui ka tema juhendaja professor Tiina Talvik

sid saaks teiselt kasutada uuringute eesmärgil nii, et patsientide huvid ja andmekaitse aspektid oleksid tagatud, aga meie ühiskond võidaks juba olemasolevate andmete põhjalikust uurimisest. Ka minu käimasolev

teadusprojekt üritab leida statistilisi ja masinõppe meetodeid Kliinikumi andmekogul rakendades uusi geneetilisi mustreid kirjeldamiseks haiguste etioloogilisi faktoreid.

Ükski teadlane nagu ka ükski arst ei teki tühjalt kohalt. Nii nagu arstivanne algab õpetajate tänamisega, siis tänan ka mina südamest oma juhendajaid. Minu põhijuhendajaks on nii teaduse kui ka eriarstiõppes olnud professor Katrin Õunap. On tähelepanuväärne, et Neinar Seli preemia on pälvinud nii minu juhendaja kui ka tema juhendaja professor Tiina Talvik. Seega on näha selget koolkonna teket. Koolkond tege-likult tähendab aga kultuuri, mis tähtsustab teadustööd ja edasipürgimist. Täna väga ka oma teist juhendajat kaasprofessor Tiina Reimandit. Tähelepanuväärselt on käesolev preemia antud minu doktorantuurile järgnenud aja eest, sellel perioodil on mind teadlase- na väga oluliselt õpetanud ja juhendanud minu järeldoktorantuuri juhendaja professor Monkol Lek Yale'i ülikoolist. Täna ka kõiki kolleegide geneetika ja personaalmeditsiini kliinikust ning ka kõiki kaasuuriid Eestist ja mujalt. Siiras tänu kuulub ka kõigile patsientidele, kellele kliiniline uurimustöö kuidagi võimalik ei oleks.

PROF KATRIN ÕUNAP

Oma igapäevases kliinilises töös tegelen peamiselt harvikaigustega patsientide ning nende pereliikmetega. Samuti on minu teadustöö olnud peamiselt suunatud uute haruldaste haiguste avastamisele ja levimuse uurimisele. See on väga huvitav, aga samas ka suuri väljakutseid esitav valdkond. Huvitavaks teeb selle see, et iga üksik haigusjuhtum on sageli unikaalne ja info saamiseks on vaja palju lugeda ning ka teha aktiivset teaduskoostööd väliskolleegidega. Teisisõnu on vaja leida teistest riikidest ülesse need

Minu teadustöö olnud peamiselt suunatud uute haruldaste haiguste avastamisele ja levimuse uurimisele

Prof Katrin Õunap

Foto: Andres Tennus

arstid või teadlased, kellel on sama geenileiuga patsient või nad uurivad seda geeni funktsionaalselt. Harvikaigustega tegelemise teeb keeruliseks erinevate kontaktide leidmiseks vajaminev suur ajamaht ning süvenemine igasse erinevasse keerulisse olukorda.

Õnneks on mul hästi toetatav ja tubli teadustöö grupp ning harvikaiguste keskuse kollektiiv, kes minu tegevusi igapäevaselt südamest toetab. Ka on mul väga abivalmid kolleegid geneetika ja personaalmeditsiini kliinikus.

Priit Perens, Jaanus Pikani, Rain Laane, Riina Sikkut, dr Eero Merilind ja Tõnis Allik

Foto: Tartu Ülikooli Kliinikum

Kliinikumi arvamislõunal arutleti meditsiini kui äri üle

24. mail toimus kolmandat korda Tartu Ülikooli Kliinikumi arvamislõuna, kus sel aastal arutlesid tervishoiuekspertid üheskoos teemal „Meditsiin kui äri“. Arvamislõuna eesmärk oli esitleda tervishoiupoliitika kujundajatele erinevate osapoolte vaateid teenuste rahastamisest.

Tartu Ülikooli Kliinikumi juhatuse esimehe Priit Perensi arvates on solidaarsuskindlustus hea viis tervishoiuteenuse korraldamiseks ühiskonnas. „Solidaarsuskindlustusel on aga plaanimajandusega sarnaseid tunnuseid, eriti hinnakujunduse osas. Mõned Terviskassa poolt tasustatavate

teenuste hinnad on tervishoiusektori jaoks kasumlikumad ja mõned kahjumlikumad. See toob väljakutseid tervishoiuteenuste osutamiseks turu- ja konkurentsipõhiselt. Ebavõrdsesse olukorda satuvad näiteks haiglavõrgu arengukava haiglad, kelle vastutusallas on paljude ravikindlustuse

paketti kuuluvate teenuste samaaegne osutamine, võrreldes osapooltega erasektoris, kus on võimalik osutada vaid üksikuid kasumlikkuse alusel valitud teenuseid,” sõnas Priit Perens.

Kliinikumi arvamislõunal jagas Soo- ▶

me kogemust dr Petri Virolainen, ortopeed, Päijät-Häme heaolupiirkonna tegevjuht, varasem Turu Ülikoolihaigla direktor. Tema vastutusallas kuulub eritervishoiu operatiivjuhtimine ning eelarvestamise juhtimine ühes Soome regioonidest. Dr Virolainen ettekanne illustreeris tervishoiuteenuste pakkumist mitme eriala koostöös ja integreerituna sotsiaalteenustega. Pärast Soome tervishoiu reforme, mille raames moodustati tervishoiu- ja sotsiaalsfääri ühised tervisepiirkonnad, on jõutud küll hea tulemuseni, ent süsteem on ressursikulukas, mis omakorda suunab otsima kokkuhoiuks. Dr Virolainen sõnul ei ole võimalik mööda vaadata ka väljakutseid esitavast vananevast ühis-

konnast, mille tulemusel patsientide arv kasvab kiiremini kui tervishoiu töötavate inimeste arv. See võib kaasa tuua teenuse kättesaadavuse vähenemise.

Eesti tervishoiukorraldusest rääkis Jaanus Pikani, kes rohkem kui 20 aastat tagasi andis olulise panuse Tartu Ülikooli Kliinikumi moodustamisse ja juhtimisse. Päeva lõpetas ühine mõttevahetus, kus dr Andres Lehtmetsa juhtimisel osalesid terviseinister Riina Sikkut, Kliinikumi juhatuse esimees Priit Perens, Tervisekassa juhatuse esimees Rain Laane, perearst ja poliitikakujundaja dr Eero Merilind, tervishoiuekspert Jaanus Pikani ja eratervishoiuasutuste liidu juht Tõnis Allik.

Arvamislõunal anti üle ka Kliinikumi preemia, mille pälvis sel aastal dr Kaja Julge, kelle elutööks on olnud allergoloogia arendamine nii Tartu Ülikooli Kliinikumis kui Eestis tervikuna. Markus Louis Mühlbergi ja Maksim Zagura artikkel „Koronaarterite kompuutertomograafiline angiograafia südame isheemiatõve diagnostikas“ nimetati parimaks 2023. aasta teadusartikliks ajakirjas Eesti Arst ning Neinar Seli teadustöö stipendiumid pälvisid dr Sander Pajusalu ja prof Katrin Ünap.

KLIINIKUMI LEHT

Kliinikum tähistab 220. sünnipäeva

Tartu Ülikooli Kliinikumi töötajad, patsiendid ning tudengid said 13. mail osa ühisest meeleolukast juubelitordi söömisest, millega tähistati 220 aastat kestnud ravi-, õppe- ja teadustööd. Just 13. mail 1804 hospitaliseeriti 220 aastat tagasi loodud haiglasse esimene patsient.

Tartu Ülikooli meditsiiniline *clanicum* ehk haigla avati ametlikult 1. mail 1804. „Kõik vaesed haiged võivad sinna pöörduda ja loota, et kui nende haigus kliinikusse vastuvõtuks sobib ja kõik voodid veel hõivatud ei ole, paigutatakse nad kas haiglasse või külastatakse neid kodus, kusjuures arstiabi ja ravimid ja haiglas ülalpidamine on tasuta“. Sel moel teavitas Tartu Ülikooli Kliinikumi avamisest patoloogია, semiootika, teraapia ja kliiniku korraline professor Daniel Georg Balk Tartu ajalehes. Täna selleks hävinud Dahlströmi eramaja, milles Kliinikum tööd alustas, asus Võru, Lille ja Tähe

täna vahelisel alal. Nii algas 220 aastat tagasi Kliinikumi ambulatoorne ravitöö ning vähem kui kaks nädalat hiljem, 13. mail 1804 ka haiglaravi, kui hospitaliseeriti esimene patsient.

Juubelitort kaalus 220 kilo ning oli rohkem kui 12 meetrit pikk. Kohupiimatort valmistati Kliinikumi jaoks Tallinnas, kust see varahommikul Tartusse toimetati.

KLIINIKUMI LEHT

Foto: Tartu Ülikooli Kliinikum

TARTU ÜLIKOOI MEDITSIINITEADUSTE VALDKONNAS

Esita oma tees arstiteaduskonna aastapäevale!

Tänavu toimuvad arstiteaduskonna aastapäeva sündmused 10. ja 11. oktoobril. Kutsume kõiki huvilisi esitama teese arstiteaduskonna aastapäeva teaduskonverentsile hiljemalt 3. juuniks 2024. Teaduskonverentsile ootame viimase aasta jooksul meditsiini- ja sporditeaduste alal tehtud teadusuuringute tulemusi tutvustavaid teese üliõpilastelt, arst-residen-

tidelt, teadurilt, õppejõududelt, arstidelt ning teistelt. Teaduskonverents toimub neljapäeval, 10. oktoobril. Teese esitletakse kahes formaadis – suuline ettekanne ja posterid esitlemine postersessioonil.

Rämpstoidul võib olla kahjulik mõju ajule

Tartu Ülikooli teadlased uurivad hiirte peal, kuidas mõjutab rämpstoidu aju. Käimasolev töö näitab, et isegi kui rämps-

toitu süüakse harva, mõjutab see verest ajju liikuvate ainete takistamist ja võib halvendada aju tervist.

Tarkusehambaid saab edukalt kasutada puuduvate hammaste asendamiseks

Autotransplantatsioon on peetunud või lõikunud hamba siirdamine sama inimese ühest suuõõne piirkonnast teise, kas lagunenud või puuduva hamba kohale. Tartu

Ülikooli hambaarstiteaduse instituudi pikaajaline uuring näitas, et autotransplantatsioon on efektiivne meetod sobimatute hammaste asendamiseks.

Tartu Ülikooli Liikumislabor kutsus kõiki koole üle Eesti õue õppima

Tartu Ülikooli liikumislabori Liikuma Kutsuva Kooli programm korraldas 20.–24. mail õuesõppenädala, mille raames kutsus kõike Eesti koole vähemalt ühe

nädala jooksul viima ainetunde läbi õues. Õuesõppe nädala eesmärgis oli muuta väljaspool klassiruumi õppimine veelgi huvitavamaks ja kaasahaaravamaks, aidates õpilastel paremini omandada uusi teadmisi ja oskusi. Õuesõppenädalast võttis osa üle 200 osaleja.

Doktoritööde kaitsmised

- 20.06.2024 kaitses **Karl Kuusik** „Effects of remote ischaemic preconditioning

on arterial stiffness, organ damage and metabolomic profile in patients with lower extremity artery disease“

Loe lähemalt med.ut.ee

ALICE LOKK

Meditsiiniteaduste valdkonna kommunikatsioonispetsialist

Preemia parimale teadusartiklile ajakirjas Eesti Arst

Tartu Ülikooli Kliinikum tunnustab igal aastal parimat artiklit ajakirjas Eesti Arst. Preemia antakse eelmise kalendriaasta jooksul ajakirjas Eesti Arst ilmunud parima uurimusliku, ülevaate- või haigusjuhtu kirjeldava artikli eest, millele saavad kandidaate esitada kõik ajakirja Eesti Arst lugejad ja toimetused. Preemia määrab Tartu Ülikooli Kliinikumi juhatus ajakirja Eesti Arst toimetuskolleegiumi ettepanekul. 2023. aasta parimaks teadusartikliks on

Markus Louis Mühlberg ja Maksim Zagura artikkel „Koronaararterite kompuutertomograafiline angiograafia südame isheemiatõve diagnostikas“.

Parima teadusartikli preemia anti üle 24. mail Kliinikumi arvamislõunal.

KLIINIKUMI LEHT

Foto: Evelin Lumi

Markus Louis Mühlberg

KOMMENTAAR

DR MAKSIM ZAGURA

Koostöös Markus Louis Mühlbergiga valminud artikkel annab põhjaliku ülevaate koronaararterite kompuutertomograafilise angiograafia (KTA) tehnilisest taustast, näidustustest, diagnostilistest võimalustest ateroskleroosilise naastu struktuuri, stenoosi raskusastme ja müokardi isheemia hindamisel. Kompuutertomograafia (KT) parem kättesaadavus, suur ruumiline resolutsioon ja kiirusdoosi vähendamist võimaldavate skaneerimisprotokollide kasutamine on muutnud KTA oluliseks meetodiks paljude südame ja veresoonehaiguste diagnoosimisel ja ravitulemuste hindamisel.

Mitmed uuringud on näidanud, et koronaararterite KTA kasutamise kasv on seotud kardiovaskulaarse suremuse langusega. Euroopa Kardioloogide Seltsi ravijuhiste alusel on koronaararterite KTA soovitatav esmase uuringumeetodina kroonilise koronaarsündroomiga patsientidel. Koronaararterite KTA negatiivne ennustatav väärtus ulatub 99%-ni, mis võimaldab kindlalt välistada südame isheemiatõbe. Koronaararterite valendiku hindamine võib olla raskendatud rohkete lubinaastude ja ebaregulaarse südamerütmi puhul. Medikamentoosel koormusel adenosini või regadenosooniga võimaldab KT-perfusiooniuuring avastada müokardi isheemia olemasolu. Müo-

kardi hüperfusioonilade edasine sidumine KTA-l tuvastatud koronaararterite stenoosidega aitab tõestada nende hemodünaamilist olulisust. Kolmik KT-uuring (triple-rule-out CT) on erakorralise meditsiini vajadustele kohandatud meetodika, mis võimaldab hinnata ägeda rindkerevaluga patsientidel koronaararteri oklusiooni, kopsuarteri trombembooliat või ägedat aordi patoloogiat. Koronaararterite KTA-l on suur potentsiaal südame isheemiatõve mitteinvasiivse diagnostika arengus ning selle rakendamine tagab tervikliku haiguskäsitluse ja parandab patsiendi prognoosi.

Foto: Tartu Ülikooli Kliinikum

Ortopeediakliiniku simulatsioonikeskus

Tartu Ülikooli Kliinikumi L. Puusepa 8 peamaja B-korpusesse on sisse seatud põnev õpperuum, et harjutada erinevaid ortopeediaga seotud ravivõtteid. Näiteks põlveliigese artroskoopiat, õmblemistehnikat, liigesesüstide tegemist või ka muid puusa-, põlve-, hüppe-, öla- ja küünarliigese ravivõtteid.

Õpperuumi saavad kasutada nii ortopeedid, arstitudengid, arst-residendid kui ka teiste erialade arstid ning samuti perearstid.

KLIINIKUMI LEHT

Kliinikumis opereeritakse uroloogilisi kõhukoopa ja vaagna kasvajaid laparoskoopiliselt

Alates märtsikuust on võimalik Kliinikumi uroloogia ja neerusiirdamise osakonnas opereerida kõhukoopa ja vaagna uroloogilisi kasvajaid laparoskoopiliselt. Sealhulgas ka eesnäärme-, neeru- ja kusepõievähki. Seda tüüpi vähikirurgia võimaldab patsientidel kiiremini taastuda, säilitades samas ravi kõrge efektiivsuse ja vähendades tüsistuste arvu.

Kliinikumi kirurgiakliiniku uroloogia ja neerusiirdamise osakonnajuht, vanemarst-õppejõud dr Mihhail Žarkovski tutvustas, et laparoskoopilise kirurgia tulemused on võrreldavad traditsioonilise avatud kirurgiaga, kuid sel on mitmeid eeliseid patsiendile: kiirem taastumine, vähem tüsistusi ja parem elukvaliteet. Laparoskoopia on endoskoopiline operatsioonimeetod, mille puhul kõhukatteid ei avata kõhulõikega, vaid läbi väikeste haavakeste viiakse kõhuõõnde kaamera ning spetsiaalsed instrumendid. „Nüüd kui me viime lõikuse läbi 3-4 auguga, teeme ühe pisikese lõike selleks, et saada kätte organ, kus kasvaja paikneb, siis üldiselt juba järgmine päev on patsiendid suutelised püsti tulema ja koju minema,“ rääkis dr Žarkovski. Varem võttis operatsioonist taastumine aega vähemalt 10-12 päeva. „Kui räägime suuremahulisest tsüstektoomiast ehk kusepõie eemaldamisest, siis alates kolmandast, vahel neljandast, päevast patsiendid liiguvad juba ringi, söövad-joovad ja ootavad, millal nad saavad lahti torudest, mis peavad operatsioonijärgselt sees olema kuni 10 päeva,“ lisas dr Žarkovski. Torusid paigaldatakse operatsioonijärgselt erinevatel eesmärkidel: drenaaziks, et eemaldada liigne koevedelik ning karkassiks, et toetada uut ühendust kusejuhade ja peensoole vahel.

Laparoskoopiline kirurgia on muutunud standardiks mitmete uroloogiliste kasvajate, nagu neeru-, eesnäärme- ja kusepõievähi ravis

Laparoskoopiline kirurgia on muutunud standardiks mitmete uroloogiliste kasvajate, nagu neeru-, eesnäärme- ja kusepõievähi, ravis. Vanemarst-õppejõud dr Žarkovski sõnul on neeruvähi ja eesnäärmevähi puhul laparoskoopiline operatsioon tihti ajaliselt kiiremini teostatav kui avatud lõi-

Dr Mihhail Žarkovski

Foto: Tartu Ülikooli Kliinikum

kus, pakkudes kirurgile paremat visuaalseerimist ja võimaldades pääseda piirkondadesse, mida varem lahtisel kirurgial silmaga hästi ei näinud. „Alates sellest aastast oleme me laiendanud laparoskoopiliste operatsioonide kasutamist kusepõievähi ravis, mida varem peeti üsna keeruliseks lõikuseks, aga meil on see õnnestunud,“ selgitas kirurgiakliiniku uroloogia ja neerusiirdamise osakonnajuht, tuues laiendamise põhjuseks patsiendi parema taastumise võrreldes avatud lõikusega.

Just tehnoloogia ja oskuste areng on võimaldanud teha keerulisi operatsioone, mis varem olid väga riskantsed ning erinevad ravivõimalused konsulteeritakse alati patsiendiga läbi. „Näiteks neerukasvaja puhul annab kirurgiline lõikus kõige parema tulemuse. Samas arutame eesnäärmevähi puhul patsiendiga, et kas rakendame kirurgilist- või kiiritusravi. Mõlema ravitulemused on suhteliselt võrdsed, aga tüsistused ja elukvaliteet võib olla täiesti erinev, mistõttu teeme selle otsuse koos patsiendiga,“ rääkis dr Žarkovski.

Laparoskoopiliste lõikustega alustati Eestis 90ndatel üldkirurgia valdkonnas, mis levis 2000ndate alguses uroloogiasse. Alguses tehti lihtsamaid operatsioone, nagu neerutsüstide eemaldamine ja nefropexia, kuid aja jooksul on kirurgide oskused ja tehnoloogia arenenud, võimaldades keerukamaid operatsioone, nagu neerude ja eesnäärme pahaloomuliste kasvajate eemaldamine. „Nüüd me oleme jõudnud faasi, kus opereerime eesnäärmevähi saja-protsendiliselt laparoskoopiliselt. Viimase 3-4 aasta jooksul ei ole olnud ühtegi lahtist lõikust,“ selgitas vanemarst-õppejõud, lisades, et sama puudutab ka neerukasvaja lõikusi, välja arvatud üksikud juhud, kus on tegemist lokaalselt kaugelarenenud kasvajaga. Tulevikus plaanitakse laiendada laparoskoopiliste operatsioonide kasutusala veelgi, et pakkuda patsientidele parimat võimalikku ravi.

KERTU RANNU

Kliinikumi tuleviku tegija ämmaemandusvaldkonnas on Sale-Liis Teesalu ning õendusvaldkonnas Margus Bunder

13. mail toimus Tartu Ülikooli Kliinikumis kõikidele õendustöötajatele ja ämmaemandatele pühendatud pidupäev „Ajarännak“, mille raames anti välja erinevad õendusvaldkonna tunnustused. Kliinikumi õendus- ja ämmaemandusvaldkonna aasta preemiana nimetati tuleviku tegijaks ämmaemandusvaldkonnas naistekliiniku sünnitusosakonna ämmaemandusjuht Sale-Liis Teesalu.

Fotod: Merle Värvi

Sale-Liis Teesalu

Sale-Liis Teesalu on töötanud Kliinikumi sünnitusosakonnas ämmaemandana alates 2020. aasta lõpust. Igapäevase osakonna töö kõrvalt võtab Sale-Liis aktiivselt osa töörühmadest, üliõpilaste juhendamisest ning kuulub ka laste- ja naistekliiniku ühisesse simulatsiooniõppe arendamise meeskonda. Patsientidega tegeledes iseloomustavad Sale-Liisi südamekikkus ja hoolivus ning hea oskus peredega kiirelt usalduslikku suhet luua, mis on ämmaemanda töös äärmiselt oluline. Kolleegide sõnul on Sale-Liis õpihimuline, uuendusmeelne ja hea huumorimeelne. Ta on alati abivalmis ja hooliv, nii kolleegide kui ka patsientide suhtes. Sale-Liis suhtub ämmaemanda töösse kire ja suure pühendumusega, on end täiendanud teadustööd tehes ning ta ei pelga uusi väljakutseid. Lühikese ajaga on ta teeninud kolleegide lugupidamise ja toetuse.

KOMMENTAAR

SALE-LIIS TEESALU

Värske sünnitusosakonna ämmaemandusjuhina annab tuleviku tegija tiitel veelgi motivatsiooni ja tahet arendada nii positiivset emadushooldust, kolleegide tööõnne kui üliõpilaste praktikakogemust. Olen õnnelik, et olen lühikese aja jooksul saanud teha tööd südamega. Sünnitajate vahetu tagasiside ning kolleegide poolne märkamine ja tunnustamine innustavad samas rütmis jätkama. Heal sõnal on suur võim.

Kliinikumi tuleviku tegijaks õendusvaldkonnas nimetati Margus Bunder 3. intensiivravi osakonnast. Rohkem kui kuus aastat tagasi intensiivraviosakonnas tööd alustanud öde Margus paistab silma pühendumisega. Kolleegide sõnul on ta viisakas, sõbralik, abivalmis, entusiastlik, uudishimulik ja täis tööindu igas valves. Margust iseloomustab keskendumine arengule, nii enda kui ka ümbritseva suhtes. Ta märkab probleeme, kõrvalekaldeid parimatest praktikatest ja pakub neile väga professionaalselt lahendusi. Marguse puhul väärib eraldi esiletõstmist tema suhtlus patsientidega, mis on alati väga lugupidav ja eeskujuks teistele. Ta hoolib igast patsiendist ja annab endast töö oles maksimumi. Sellest hoolivusest ei jää puutumata ka tema kolleegid, samuti on ta hinnatud praktikajuhendaja.

Margus on aktiivne ka väljaspool osakonda, andes oma panuse nii EKMO meeskonnas kui ka tegutsedes elustamislektorina. Lisaks on ta leidnud endale uue väljakutse

Margus Bunder

KOMMENTAAR

MARGUS BUNDER

Kui kuulsin seda uudist, siis olin meeldivalt pahviks löödud. Töötan igapäevaselt koos ödedega, kes kõik vääriksid samasugust tunnustust. Tahaksin seda nendega jagada. Väga uhke tunne on olla öde ja olen tõesti tänulik selle tunnustuse eest.

e-intensiivravi koordinaatorina, kus ta saab lisaks kliinilisele pädevusele rakendada ja arendada oma infotehnoloogilisi teadmisi. Margus on meeskonna tugisammas ning tema soov panustada ajas kasvav, mistõttu on ta väärtus kogu Kliinikumile.

KLIINIKUMI LEHT

Õendustöötajae eripreemiad 2024. aastal

Fotod: Merle Värvi

Väsimatu innovaator - Evelyn Evert

Ta on jonnakalt edendanud teadus- ja arendustööd nii oma kliinikus kui Kliinikumis laiemalt. Tema eestvedamisel on viimastel aastatel teoks saanud mitmed märkimisväärsed projektid, olgu selleks „Lähedane koostöö lapsevanematega“ või „Lapse ja lapsevanemate ettevalmistamine uuringuteks ja protseduurideks“. Ta on kirglik innovatsioonisõber ja uute lahenduste katsetaja. Kes siis uusi VR-prille ei teaks? Tema eestvedamisel tegutseb ajakirjaklubi ning küpseb juhendajate teadusklubi. Ning ta teab, kes on patsiendisõbralik Palliloom.

Palju õnne kõigile!

Talent oma erialal - Kristi Vent

Ta on silmapaistev kolleeg, kelle võime säilitada rahu keerulistes olukordades ja oskus töökaaslastes välja tuua parimad omadused on tugevdanud meie meeskonda märkimisväärselt. Ta ei tunnista sõnu "ei saa" või "ei tea", vaid on alati valmis aitama ja leiab ka keerulistes olukordades lahenduse. Tema innukus, energia ja uudishimu nakatavad kogu meeskonda, mistõttu on ta meie jaoks hindamatu väärtusega.

Talent oma erialal - Jaanika Hain

Ta on andnud väärusliku panuse osakonna arengusse ja keskkonna loomisesse, ta otsib alati uusi ideid, kuidas ja mida veel paremaks teha. Tänu temale on osakonnas muusikalahendus, koostöös Tartu Kunstikooliga maalid osakonna seintel, raamaturiil ja puhkenurgad patsientidele ja nende lähedastele. Samuti otsib ta lahendusi, kuidas arendada palliatiivravi teenust. Abi, mida ta annab patsientidele ja lähedastele enda igapäevatoos, ei jää kellelgi märkamata.

Talent oma erialal - Ilona Sandakova

Ta pakatab uutest ideedest ja panustab oma positiivse energiaga nende elluviimisesse. Paneb kokku osakonnas uute ödede väljaõppe materjale, panustab kolleegide koolituskava koostamisse ja töökeskkonna paremaks muutmisesse. On uuendusmeelne, abivalmis, töös pädev ning oskuslik probleemide lahendaja. Kaasab enda ideedesse ka kolleegid ning uurib pidevalt, kuidas ja mida saaks veel paremaks muuta.

Tulevikutiim - vaimse tervise öed Kadri Niin ja Dagmar-Christel Mähar

Nad on meie eriala suurepärased esindajad, valmis jagama oma kogemusi Tartu Tervishoiu Kõrgkoolis, Tartu Kiirabis, Lõuna Politseiprefektuuris, Kliinikumi erinevates üksustes. Nad on osalenud karjääripäevadel ja muudel avalikel üritustel oma eriala esindajate-na. Nad on alati valmis kaasa lööma ja eest vedama. Kuigi nad on juba eriala heaks väga palju teinud, on nende suurimad teod usutavasti veel ees. Nad on avatud, uuendusmeelsed, töökad, julged ja targad.

KLIINIKUMI LEHT

Kerly Kull

Jevgeni Valjuženitš

Fotod: Tartu Ülikooli Kliinikum

Parimateks praktikajuhenditeks valiti Kerly Kull ja Jevgeni Valjuženitš

Kliinikumi õendustöötajad juhendavad igapäevaselt oma tulevase kolleegi, Tartu Tervishoiu Kõrgkooli tudengeid. Selleks, et nende tööd väärtustada, viib kõrgkool igal kevadel enda õppurite seas läbi küsitluse, et selgitada välja parimad praktikajuhendajad Tartu Ülikooli Kliinikum. Sel aastal nimetati parimateks praktikajuhendajateks Kerly Kull ja Jevgeni Valjuženitš.

Kerly Kull töötab Kliinikumi sisekliiniku sisehaiguste-reumatoloogia-endokrinoloogia osakonnas ning tema juhendamist on tudengite poolt kirjeldatud nii:

- Ta on rahulik, õpetab väga hästi, on südamlilik ja tema positiivne suhtumine patsientidesse ja töösse.
- Kui ei saanud millestki aru õpetas/seletas mitu korda. Oli toetav, rahulik, lasi ise proovida asju, tunnustas ja kiitis, kui midagi hästi tegin.
- Selgitas põhjalikult ja oli väga tark nii teoorias kui praktikas.

Jevgeni Valjuženitš töötab hematoloogia-onkoloogia kliiniku hematoloogia ja luuüdi transplantatsiooni osakonnas. Tudengite sõnul iseloomustab teda hea suhtlemine nii patsientide kui ka kolleegidega, abivalmidus ja professoonaalsus.

- Väga hästi oskab seletada, juhendada ja toetada üliõpilast.
- Nägin, et juhendaja on väga professionaalne ning pädev. Suhtus patsientidesse lugupidavalt ning kuulas ja oli mõistev kõigi patsientidega. Minu kui praktikandiga oli juhendaja väga

rahulik. Ta seletas tegevusi arusaadavalt ning tundsin ennast turvaliselt ka lisaküsimusi küsides.

- Juhendaja kaasas mind kõikidesse tegevustesse ning pakkus ka lisategevusi, mida saaksin näha. Samuti oli juhendaja toetav ning ta pakkus mulle järjest suurenevat iseseisvust.

Palju õnne ja suur tänu juhendajatele!

KOMMENTAAR

KERLY KULL

See tunnustus tuli mulle meeldiva üllatusena. Hea on juhendada praktikanti, kes on ise motiveeritud ja näitab üles initsiatiivi õendustegevuste sooritamisel. Juhendamine põhitöö kõrvalt nõuab palju aega, aga samas on rõõm on näha tudengit, kes praktika jooksul areneb ja muutub käelistes tegevustes enesekindlamaks. Juhendades püüan edasi anda enda teadmisi ja kogemusi ning proovin ka tudengite käest midagi õppida. Täna kõiki minu praktikante tunnustuse eest!

JEVGENI VALJUŽENITŠ

Olen lõpmatult tänulik oma tudengitele, keda mul õnnestus juhendada. Tegelikult arvan, et neid, kes seda tiitlit vääriski, on Kliinikumis palju. Õpetamise kaudu süstitakse ühiskonda uusi teadmisi ja kasvatatakse nende kandjaid ja kasutajaid. Mentoritena näidake oma parimaid külgi, jagage positiivseid emotsioone. Andke juhtnöörid, kuidas hoolitseda patsientide eest, säilitada hea õhkkond kollektiivis ning kaitsta iseennast läbipõlemise eest. Teisi õpetades õpid ise kõige paremini. Praktikantide märkimisväärne areng võrreldes esimeste päevadega on kõige parim tänuavaldus, mis juhendaja võib saada. Ära karda väljakutseid vastu võtta, ole entusiastlik ja keskendu oma eesmärkidele, sest harjutamine teeb meistriks.

Kollektsioon "High hopes ehk pidu sinus eneses"

Foto: Tartu Ülikooli Kliinikum

Kliinikumi töötajate moelavade vääriline looming

Kliinikumi õendustöötajatele pühendatud päeva raames toimus enneolematu moerännak „Haute Couture Kliinikumis: meistriteosed ajastute voolus“. Moeloojatel oli kollektsioone luues võimalik teostada end nelja kategooria vahel valides – taaskasutuse tippteos, nostalgia kollektsioon uues võtmes, fantaasiakollektsioon tuleviku trendidega või erialane eritellimuskollektsioon.

Moerännakul toimunud nelja kollektsiooni esmaesitlusi saatsid stilisti Ženja Fokini ekspertnõuanded, kes lausus veendunult, et Kliinikumi töötajate looming on suurte moelavade vääriline.

Esimene kollektsioon, „High hopes ehk pidu sinus eneses“, oli loodud anestezioloogia osakonna õe Anne Ots'a poolt. Loomingut täiendasid eraldi aksessuaarid „Accessories are a girl's best friends“, mille loojateks Anne Ots ja Jevgenia Aleksejeva. Jäätmekäitluse ja taaskasutuse kollektsioon "High hopes ehk pidu sinus eneses" juhtis tähelepanu operatsioonitoas tekkivatele jäätmetele, millest on võimalik luua imeline ja naiselik buduaar. „Anesteesia on üksarvukute noorem õde, iluunede tädid ja illusioonide ema. Kõik see, mida näete, on nagu ilulõikuste ajal nähtud unenäod. Ei mingeid konnarohelisi unisex pidžaamasid, kuubikujulisi soojendusjake või karjaköögi kitleid ja põllesid,“ seisab kollektsiooni kirjelduses.

Teine taaskasutusele kummarduse tegev kollektsioon oli loodud operatsiooniteenistuse esindajate ja moelooja Leila Teniste poolt. Kollektsiooni märksõnadeks olid „esteetiline“ ja „stiilirohke“. „Värvid mõjutavad tundeid, mõtteid ja heaolu: roheline on rahustav, seostub nooruse ja värskusega. Lilla sõltumatuse, väarikuse, õilsuse, romantiline ja müstiline värv. Valge aga

puhas, aus, suursugune ja tervislik värv. Lilla ja roheline tähistavad kevadet ja sireleid. Valge – küll ükskord see talv ka tagasi tuleb!“ kirjeldasid autorid oma loomingut.

Kolmandaks esitlesid vastsündinute lasteõe eritellimuse kollektsiooni Airin Treiman Kiveste ja Kaija Piller, kes olid lastekliiniku moeloojad ja modellid ühes isikus. Kollektsioon „Stiilne ja innovaatiline hoolitsus 24/7“ oli välja töötatud spetsiaalselt vastsündinute osakonna õdedele. Märksõnadeks mugavus, praktiline hoolitsus, innovatsioon ja stiil. „Kollektsioon ühendab kaasaegsed löiked, pehmed naiselikud kurvid ja taaskasutuskangad stiilseteks ja professionaalseteks tööriivasteks. Funktsionaalsed erinevas suuruses taskud ja reguleeritavad detailid tagavad neonatoloogia õdedele töö ajal täieliku mugavuse ja vabaduse, samal ajal kui elegantne disain lisab naiselikku puudutust. Need kollektsioonid ühendavad praktilisuse, mugavuse ja stiili, luues inspireeriva ja kaasaegse tööriivaste valiku tuleviku tööriivasteks,“ kõlas tutvustuseks.

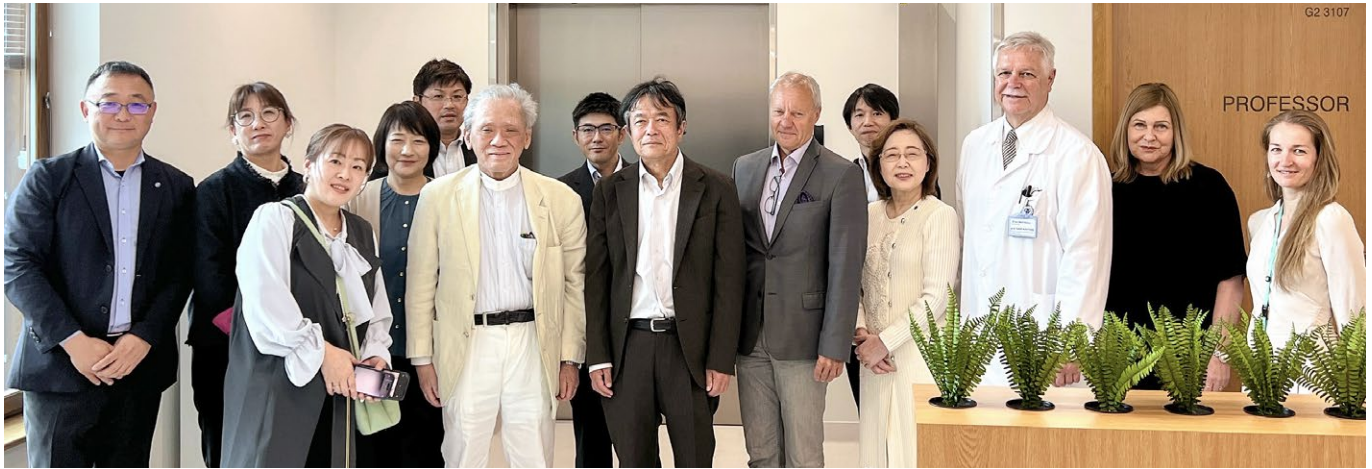
Neljanda, fantaasiakollektsiooni ja tulevikutrendide moekollektsiooni „Kliinikumi moepisiku vinguviiul“ autor oli kopsukliiniku õendusjuht Carine Gross, kelle kollektsiooni kande idee sai alguse hospitaalfektsioonidest. „Mikroskoobist vaadeldes on viirused ja vahel ka bakterid kõige ilu-

samad ja kenamad, aga samas inimesele väga tülikad ja tüsilikud. Moeloojaid inspireeris väga hospitaalfektsioonide viiruste ja bakterite ilu ja nii püüti anda edasi seda läbi materjalide, kangaste ja tarvikute, mis on vajalikud nende viiruste ohjamisel ja samas ka patsientide ravis,“ seisab kollektsiooni kirjelduses.

Pärast moekollektsiooni esitlust oli kõikidel Kliinikumi töötajatel võimalik valida 21 moeteose seast välja oma lemmik. Ajavahemikus 17.-26. mai toimunud hääletuse tulemusel valiti rahva lemmikuks dr Jelena Matiseni poolt esitletud õhtukleit valgest ja rohelisest krepp-paberist otse steriilse kirurgilise komplekti ümber. Komplekti täiendas kuninganna vääriline kübarake pappkausikestest, opibaretist, kuivatuspaberist, kiirkinnitustest ja ravimpudelikes korkidest. Teisele kohale valiti Mari-Anne Knapsi eksponeeritud täispikk õhtukleit, mis oli loodud ühe õpipäeva proteesitoa komplekti ümbrispaberitest. Pidulikust lisas uhke diadeem kiirkinnititest, Cefuroksimi ja Propofoli pudelite korkidest ning imeline lehvik sellest, mis kleidist üle jäi. Kolmanda kohale valisid töötajad Birke Vipperit kantud Black Magic Woman prügikottidest meistriteosese, skorpionitest kaelakee ja metallse läikega perfuusoriilidest kääheega.

KLIINIKUMI LEHT

Foto: Tartu Ülikooli Kliinikum

Jaapani Yamaguchi piirkonna esindajate delegatsioon käis Kliinikumi kogemusega tutvumas

15. mail külastas Tartu Ülikooli Kliinikumi Jaapani Yamaguchi piirkonna delegatsioon, et tutvuda ülikoolihaigla keskse rolliga riiklikus tervishoius. Kliinikum tutvustas väliskülastajatele nii Eesti tervishoiusüsteemi kui ka koostööd ja teenuste integreeritust teiste tervishoiuasutustega, et tagada patsientide sujuv teekond. Täname külalisi Tartu Ülikooli Kliinikumi vastu huvi tundmast!

KLIINIKUMI LEHT

Linnamäng kutsub seiklema Kliinikumiga seotud inimeste, hoonete ja paikade lugude saatel

Tartu Ülikooli Kliinikumi 220 sünnipäeva-aastal, mil Tartu linn kannab ühtlasi Euroopa kultuuripealinna tiitlit, kutsub Kliinikum kõiki osa saama põnevast linnamängust. Linnamängu punkte läbides on võimalik tutvuda 220 aasta jooksul Kliinikumiga seotud olnud inimeste, hoonete ja paikadega ning lahendada nii kiirust, nutikust kui ka osavust proovile panevaid ülesandeid.

Tervishoiuasutusena on Kliinikumil väga hea meel, kui inimesed leiavad hetke tervislikuks liikumiseks ülikoolihaigla kujunemise lugude radadel. Selleks, et liikumislusti üleval hoida, saadab mängijate teekonda üliõpilane Anti Septik.

Mängu juhised

Tartu Ülikooli Kliinikumi linnamängu on võimalik läbida nii ükski kui ka meeskonnas, tehes seda jalutades või joostes, võisteldes või rahulikult aega veetes. Mäng kasutab mängija positsioneerimiseks kontrollpunktides GPS-i, seepärast on hea, kui mängu alustatakse telefoniga, mille

aku on täis laetud. Kui peaks juhtuma, et aku saab tühjaks, on võimalik jätkata teise seadmega, logides sisse oma kontoga. Kasutajakonto tegemiseks ja mängu alustamiseks tuleb sisestada oma nimi ja e-posti aadress või logida sisse enda Google või Apple kontoga. Kui mäng toimub meeskonnas, tuleb lisada kaaslaste nimed lisaväljale. Mängida saab eesti, inglise ja vene keeles. Palun valige keel enne mängu alustamist.

Kliinikumi linnamäng koosneb 23 kontrollpunktist ning mängu saab alustada ükskõik millisest kontrollpunktist. Igas punktis on peidus üks küsimus, mis on seotud Klii-

nikumiga. Iga kontrollpunkti juures ootab teid valikvastustega küsimus ning õigesti vastates teenite punkti. Vale vastuse korral ei ole vaja muretseda, kuna see ei takista edasiliikumist. Mängu peamine eesmärk on kontrollpunktid läbida ja koguda põnevaid teadmisi Kliinikumi kohta samal ajal tervislikult liikudes.

Palume tähele panna, et punktide läbimine toimub liiklusele avatud tänavatel – palume olla ettevaatlikud, järgida liiklusreegleid ja arvestada kaasliiklejatega.

Tervislikku mängimist!